

Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne Üyeliğinin Türkiye'nin Tekstil ve Konfeksiyon Sektörüne Olası Etkileri ve Çözüm Önerileri

Yrd.Doç.Dr.Meliha ENER
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Yrd.Doç.Dr.Nazan YELKİKALAN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

1.Giriş

Dünya ekonomisinde tekstil ve konfeksiyon sektörü,özellikle gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarında büyük önem taşımaktadır. Pek çok gelişmekte olan ülke için adeta kalkınmanın motoru olarak tanımlanabilecek sektör,zaman içinde büyük değişimler geçirmiştir. Başlangıç dönemlerinde büyük oranda emek yoğun üretime dayanan sektör,günümüzde sermayenin de ağırlıklı olarak kullanıldığı bir alana dönüşmüştür. Rekabet üstünlüğü sağlamak için sadece emek değil ileri teknoloji ile çalışan makine ve donanıma da ihtiyaç vardır.

Dünyada son yıllarda yaşanan ekonomik gelişmelerin de etkisiyle az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan ülkeler hazır giyim üretiminin merkezi durumuna gelirken, gelişmiş ülkeler de bu ülkelerin pazarları olmaya başlamıştır. Hızla gelişen tekstil sektöründeki bu değişimde pek çok faktör rol oynamaktadır. Bunların bazılarını şu şekilde özetleyebiliriz:

- Küreselleşme sonucunda tekstil sektörünün üretim kapasitesi özellikle Asya ülkelerine doğru kaymıştır. Çin de sahip olduğu büyük pazar ve cazip avantajlarıyla bu ülkelerden biridir.
- Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri, AB'nin yeni üretim bölgeleri haline gelmektedir.
- Orta Asya ve Kafkaslar başta enerji kaynakları ve ucuz işgücü gibi faktörlerin sağladığı avantajlarla yeni üretim bölgesi olma yolundadır.
- Son dönemde ortaya çıkan teknolojik gelişmeler,tekstil ve konfeksiyon alanında verimliliği büyük oranda arttırmıştır. Bu gelişmelerin bir bölümü, üretimde kullanılan makinelerin yeniliğinden, bir bölümü de bilgi teknolojilerinden kaynaklanmaktadır.
- Tüketici eğilimleri açısından bakıldığında, tekstil ürünleri tüketiminin nüfus ve gelir artışı ile birlikte arttığı görülmektedir.1990'lı yıllarda nüfus artışına bağlı olarak tüketim artışı belirgin şekilde artmıştır. Daha sonraki dönemlerde Doğu Bloku ülkelerinin geçiş dönemi sıkıntıları, Uzak Doğu ve Rusya krizi ile Avrupa ülkelerinde yaşanan resesyon nedeniyle dünyadaki tekstil ve konfeksiyon ürünleri tüketimi tahminlerin altına inmiştir. Talepteki gerilemeye karşın,yatırımlar artmaya devam edince dünyada önemli ölçüde arz fazlası ortaya çıkmış,rekabet artmış,karlılık ise azalmıştır. Tekstil ürünleri 1970'de toplam bütçe harcamaları içerisinde %9 yer tutarken,günümüzde %5-6 düzeyine gerilemiştir. 2005 yılına kadar tekstil ve konfeksiyon tüketiminde %10 oranında artış beklenmektedir. Ayrıca gelişmiş ülkelerde tüketici bütçelerinde konfeksiyon tüketimine ayrılan pay giderek azalmakta,ev tekstiline ayrılan pay ise artmaktadır. AB ve ABD'de tüketiciler %15 ile %30 arasında değişen oranlarda etik,sosyal ve çevre faktörlerine daha fazla duyarlılık göstermektedir.(8.BYKP-DPT)

-2005 yılında pamuk elyafı tüketiminin, toplam elyaf tüketimindeki payının %40.1'e düşeceği beklenmektedir. Suni selülozik elyafların kullanımında ise artış beklenmektedir. (Türkiye Hazır Giyim ve Tekstil Sanayi 2000 Yılı Değerlendirmesi)

-Çin'in DTÖ'ye üyeliği sonucu 2005 yılında tekstil ve konfeksiyon ürünlerine yönelik kotalar kalkacağından, sektörde tüm dünyada yoğun rekabet yaşanacağı tahmin edilmektedir.

2.Çin'in DTÖ'ye Üyeliği

1950'lerde ağır sanayie dayalı Sovyet sanayileşme modelini uygulayan Çin,1978-79 döneminde Dong Xiaoping önderliğinde piyasa merkezli politikalara yönelmiştir. Kamu iktisadi teşebbüsleri liberal dinamiklere duyarlı duruma getirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında özel teşebbüslerin kurulmasına izin verilerek ulusal ve yerel firmalar arasında bağlantıların kurulmasına ve hizmet sektörünün yabancı yatırımcılara açılmasına izin verilmiştir.(T.Wing-Chun Lo,Ho-Fuk Lau,Gong Shi Lin, 2001,s.66-75)Resmi tanımlamaya göre, Çin'de birincil endüstri tarıma dayalı,ikinci endüstriyel gelişim endüstriyel üretime dayalı olarak gelişti. Üçüncü sektörel gelişim ise hizmet sektörü ağırlıklı olmuştur.(Hong Kong Trade Development Council, 1996)Birincil ve ikincil sektörlerle karşılaştırıldığında, üçüncü sektör olarak ifade edilen hizmet sektörünün başlangıçta biraz ihmal edildiği ifade edilebilir. Ancak 1980'li yıllar boyunca Çin'in planlı ekonomiden piyasa ekonomisine geçişiyle, üçüncü sektörün gelişmesi de hızlı bir şekilde başlamıştır.(Hong Kong Economic Journal,1993 ,s.12)

Son yirmi yıllık dönemde, bütün sanayileşmiş ülkeler durgunluk yaşarken, Çin çarpıcı ve devamlı bir ekonomik büyüme yaşamıştır. Çin'in ekonomik büyümesindeki anahtar faktör, 1978'lerde başlayan reform ve açık kapı politikasını (Open Door Policy) yürütmedeki başarısıdır. Geçen süre içerisinde önemli bir ekonomik değişim meydana getiren bu politikalar, Çin'deki yabancı sermaye yatırımlarını da belirgin şekilde arttırmıştır. (Chengze Simon FAN-çev:Bekir Gövdere,1999)

Dolaysız yabancı sermaye yatırımlarının son yıllarda ağırlıklı olarak tercih ettiği Çin'de yabancı yatırımcılar Çin'in ihracatının yarıya yakın bölümünü gerçekleştirmektedir.(K.C.Fung,1996)

Çin,1,2 milyar potansiyel tüketici sayısı, giderek büyüyen orta sınıfı, gelişen sanayi altyapısı, perakende sektöründeki hızlı gelişimiyle önemli fırsatlar barındırmaktadır. Planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçiş için uğraşan bu ülkede, iş dünyası ve ticareti düzenleyen kanun ve mevzuat son yirmi yıl içerisinde oluşturulmuştur. 1979'da ekonomik reformların başlamasından sonra Çin'in ekonomik performansı hızlı bir şekilde gelişmiştir. 1979 ile 1994 yılları arasında Çin'in reel büyüme hızı, yıllık ortalama %9'dan fazla gerçekleşmiştir. Reformlarla birlikte öncelikle mal ve faktör piyasaları önemli ölçüde serbestleştirilmiştir. Birçok fiyat piyasada belirlenir hale gelmiş,işgücü piyasalarında devlet kontrolü azaltılmıştır.(Noland Marcus,1995) Reform sonrası politikaların uygulanması ile Çin ekonomisi10 kattan fazla büyümüştür. Reform öncesi yokluğu çekilen bisiklet, tekstil ürünleri, hububat gibi ürünlerde günümüzde arz fazlası bulunmaktadır. (Tablo:1-2) 1970'lerde neredeyse hiç bulunmayan yabancı yatırımcıların sayısı bugün 300.000'in üzerindedir ve Çin'in toplam ihracatının yaklaşık yarısını gerçekleştirmektedir.('Çin Halk Cumhuriyeti',Dış Ticaret Müsteşarlığı, ekim 2000)

Dış ticaret hacmi 1980 yılında 38 milyar dolardan, 1998 yılında 325 milyar doları aşar hale gelmiştir. (Tablo:3-4) Son yirmi yıldır planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçmek için uğraşan Çin Halk Cumhuriyeti, günümüzde pek çok özelliğiyle kapitalist bir görünüm taşımaktadır. Pazar ekonomisine geçiş sürecinde ekonomisi ve dış ticaret hacmi hızla büyümüştür. Bu dönemde yaşanan ekonomik gelişmeler milyonlarca Çin'linin refah düzeyini arttırmıştır. Ancak bölgeler arası gelir dağılımının eşit olmadığı Çin'de refah düzeyindeki bu artıştan ,daha çok hızla zenginleşen sahil bölgeleri yararlanmakta iç bölgelerde yaşayanlar ise daha düşük gelir düzeyine katlanmak zorunda kalmaktadır.(Jian T.,Sachs J.,Andrew M.,1996) Gelir dağılımındaki farklılık sadece bölgeler arasında değildir. Sektörler arasında da benzer farklılıklar yaşanmaktadır. Çin özellikle tarım kesiminde ,düşük ücretle çalışan büyük bir nüfusa sahiptir. (Sachs J.,Woo

W.T.,1997) (Tablo:5) Reform ve dışa açılma politikalarının sürdürülmesi halinde ise ülkede 2005 yılında orta gelir düzeyinde 230 milyon tüketicinin yıllık 900 milyar dolar tutarında harcama yapması beklenmektedir. (‘Çin Halk Cumhuriyeti’,Dış Ticaret Müsteşarlığı, ekim 2000)

Dünya Ticaret Örgütü’nün 11.11.2001 tarihinde Katar’ın Doha kentinde yapılan toplantısında Çin’in üyelik başvurusu oylanarak kabul edilmiştir. Çin’in DTÖ’ye kabulünün dünya ticareti açısından önemli etkileri beklenmektedir. DTÖ’ye üyeliği ile birlikte Çin’in ihracatının artacağı tahmin edilen sektörlerin başında tekstil ve konfeksiyon gelmektedir. Çin’in DTÖ’ye üyeliği ile Tekstil ve Konfeksiyon Anlaşmasına bağlı olması,2005 yılında kotaların kaldırılmasından ve DTÖ üyelerine uygulanan tarifelerden yararlanması, dünya tekstil ve konfeksiyon pazarında daha yoğun bir rekabet yaşanacağı anlamına gelmektedir. Diğer yandan, Çin’in DTÖ’ye Katılım Protokolü uyarınca, 2008 yılı sonuna kadar, Çin’den tekstil ve konfeksiyon ithalatındaki artışın pazar bozucu bir etkisi olması durumunda, korunma önlemlerine başvurulabilecektir. Bu, Çin’e kota uygulamakta olan bütün ülkeler tarafından başvurulabilecek bir önlemdir. Bu önlemin ,2008 yılı sonuna kadar Çin’i A.B.D. ve AB pazarlarında bir ölçüde kontrol altına alabileceği beklenmektedir. 2005 yılında kotaların kalkması ile Çin’in ABD pazarında %7.5 olan payını 2010 yılında %15 seviyesine çıkartabileceği tahmin edilmektedir.(Çatalbaş,Ö., 2001,s.24-29)

Çin kökenli konfeksiyon ürünlerinin büyük bölümü düşük ve orta kaliteli ürünlerden oluşmaktadır. Ancak son dönemde Çin hazır giyim sanayii, özellikle Hong Kong’daki üreticilerin girişim ve faaliyetleri ile yüksek katma değerli ve kaliteli üretime yönelmektedir. Diğer yönden elyaf, iplik ve kumaş gibi sermaye yoğun nitelikteki tekstil ürünlerinde de Çin, eski ve fazla kapasitenin elden çıkarılması ve üretimin modernleştirilmesi yoluyla tekstil sanayiini yeniden yapılandırma sürecine girmiştir. (dtm.gov.tr)

DTÖ üyesi ülkeler açısından ele alındığında, Çin’in örgüte girmesi Çin pazarının serbestleşmesi sonucu ortaya çıkacak yeni olanaklar açısından da önemlidir. DTÖ üyesi ülkelerin bir çoğunun Çin’e zaten en çok kayırlan ülke prensibini uyguluyor olması,Çin ürünlerinin bu ülke pazarlarına kolay girmesine imkan veriyordu. Sınırlı sayıda ürün grubu için uygulanan kısıtlamalar bulunmaktaydı. Buna karşın Çin kendi pazarını yabancı ürün ve hizmetlere karşı yüksek oranda korumakta olduğundan, DTÖ sonrasında beklenen serbestleşmenin Çin tarafından verilen tavizlerden de kaynaklanacağı beklenmektedir. Bunun yanında Çin’in DTÖ üyeliğinden başlıca beklentisi yabancı sermaye girişinde yaşanması beklenen artıştır. Çin’in ,DTÖ’ye üye olması ile,uluslararası ticaretle ilgili çeşitli politika değişiklikleri yapması beklenmektedir. Söz konusu değişiklikler; Çin’in tarifelerde önemli indirimler yapması, tarife dışı engelleri kaldırması, hizmet sektörünü yabancılara açması, fikri mülkiyet haklarının korunması konusunda DTÖ kurallarına uyması ve tarım ürünleri ticaretinde engellerin kaldırması yönündedir. DTÖ’ye üyeliğin, Çin’in dış ekonomik ilişkilerine istikrar kazandırması, daha hızlı bir ekonomik reform sağlaması ve ekonomik büyümeyi artırması beklenmektedir. Bunun yanında, Çin’li üreticiler liberalleşen iç pazarda yabancı firmaların rekabetiyle de karşı karşıya kalacaklardır.(foreigntrade.gov.tr) Serbest ticaretle birlikte bazı Latin Amerika ve Afrika ülkeleri Çin’in artan orandaki tarımsal hammadde ihracatından yararlanacaktır. Emek yoğun ürünlerde Çin’in başlıca rakipleri ise Asya’nın yeni endüstrileşen ekonomileri,ASEAN ve Latin Amerika’nın bazı ülkelerinden oluşmaktadır.(The Impact of China’s Accession to WTO on the Exports of Developing Countries,UNTAD)

3.Türkiye’deki gelişmeler

Türkiye’de tekstil ve konfeksiyon sektörü 1980’li yılların başından itibaren ihracata yönelik sanayileşme sürecine girilmesi ile birlikte gelişme göstermiştir. (Tablo:6) Tekstil (iplik-kumaş) ihracatı özellikle 1980’lerin ilk yarısında büyük oranda artmıştır. AB ülkelerinin birlik dışından yaptığı ithalatta,1984 yılında Türkiye %5.9 ile dördüncü sıraya yükselmiştir. Devam eden dönemde tekstil ihracatının durgunluğa girmesi ile bu oran 1993 yılında %6 da kalmıştır. Konfeksiyon ürünleri ihracatında ise, Türkiye’nin 1980’li yıllar boyunca yükseliş trendi devam etmiştir. AB’nin birlik dışındaki ülkelere yaptığı ithalat içerisinde Türkiye 1989 yılında % 10.5 ile ikinci sırada yer almaktadır. Gümrük Birliği öncesinde, karlılığın yüksek

düzeyle ulaştığı 1995 ve sonrasında tekstil ve konfeksiyon sektöründe yeni işletmeler tarafından kapasite yaratımına yönelik büyük yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Türkiye 1995-98 döneminde dünyada en fazla tekstil makinesi satın alan ülkeler arasında ön sıralarda yer almıştır. 1995 yılında üst seviyelere çıkan karlılığın, 1996 yılından sonra gerilemeye başladığı görülmektedir. 1998 ve 1999 yıllarında ise, ekonomik kriz ve bavul ticaretinin azalması nedeniyle piyasada önemli oranda daralma yaşanmıştır. (8.BYKP-DPT)

Tekstil ve konfeksiyon sektörünün 2000 yılı ihracat performansı incelendiğinde, tekstil ihracatında %1.1 oranında artış, konfeksiyon ihracatında ise %-1.2 oranında azalış olduğu görülmektedir. Sektördeki ihracata topluca bakıldığında %-0.6 oranında gerileme gözlenmektedir. (Türkiye Hazır Giyim ve Tekstil Sanayi 2000 Yılı Değerlendirmesi)

Türkiye'nin , dünyadaki önemli pamuk üreticilerinden biri olması konfeksiyon sektörünün gelişiminde önemli rol oynamıştır. Üretilen konfeksiyon ürünlerinin büyük bir kısmı pamuklu ürünlerden oluşmaktadır. Türkiye dünya pamuk üretiminde 7. sırada dünya pamuk tüketiminde ise 6. sıradadır. Konfeksiyon sektörü GSMH, istihdam ve ihracat artışını sağlama açısından Türkiye'nin en önemli sektörlerindedir.

Türkiye konfeksiyon sektöründe dünyanın 7. büyük ihracatçısı konumundadır. Türk konfeksiyon sektörü esnek üretim yapısına sahip olup, değişen moda eğilimlerine kolayca uyum sağlayabilmektedir. Sektördeki üreticilerin büyük çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. Bunun yanında önemli oranda büyük ölçekli işletme de bulunmaktadır. Türkiye'de tekstil ve konfeksiyon sanayi yatırımları özellikle 1990'dan sonra büyük oranda artış göstermiştir. Bu artış son yıllarda yaşanan krizlere rağmen hem ihracatta hem de yatırımlarda devam etmiştir. (igeme.org.tr)

Sektörün sorunlarının başında, verimliliğe oranla yüksek işçilik maliyetleri, pahalı enerji ve hammadde kullanımı, marka oluşturmamak ve ihracatın önündeki bürokratik engeller gelmektedir. (Tablo:7) (Sektörel Durum Analizi-TÜSİAD) Sahip olduğu başlıca avantajlar arasında ise hızlı teslimat ve hedef pazarlara olan yakınlık sayılabilir. Sektörün önemli bir özelliği de özellikle Avrupa'da uygulanmaya başlanan çevre ve sağlıkla ilgili düzenlemelere uyum sağlamış olmasıdır. Bu amaçla Azo boyar maddelerin, 1 Mart 1995'den itibaren Türkiye'de üretimi, kullanımı ve ithali yasaklanmıştır. (igeme.org.tr)

4.Çin'in DTÖ'ne Katılımının AB ve ABD Pazarına Etkileri

4.1.AB Pazarına Etkileri

Tekstil ve konfeksiyon sektörü Avrupa Birliği ülkelerinin dış ticaret rakamları içerisinde önemli yer tutmaktadır. 2000 yılında toplam ithalatın % 8.8'i (tekstil % 2.8, konfeksiyon % 6), toplam ihracatın % 4.9'u (tekstil % 3,1 ve konfeksiyon % 1,8) tekstil ve konfeksiyon sektörü tarafından gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan, AB tekstil ve konfeksiyon sektörünün son yıllarda küçülme ve yeniden yapılanma sürecine girdiği de gözlenmektedir. Küçülme ve yeniden yapılanma süreci içerisindeki sektörün gerçekleştirdiği hasıla ve sağladığı istihdam azalmaktadır. Buna karşın, katma değeri yüksek, kaliteli ve markalı ürünler ile teknik (veya sanayi) tekstil olarak ifade edilen mamüllerin üretiminde yoğunlaşma dikkat çekmektedir. Son yıllarda AB'de teknik tekstil ile kaliteli ve markalı ürünler haricindeki üretimin, işgücü maliyetinin daha düşük olduğu ülkelere kayma eğilimi gözlenmektedir. (Tablo:8) (igeme.gov.tr)

Türkiye hazır giyim ihracatının % 83'ünü (DTÖ verilerine göre) AB'ye yapmaktadır. 1996 yılında imzalanan Gümrük Birliği Antlaşması'nın Türkiye'nin AB'ye olan ihracatında rolü olmuştur. (igeme.org.tr) Türkiye tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatında AB ülkelerini geleneksel pazar olarak ifade etmektedir. Türkiye'nin en fazla tekstil ürünü ihraç ettiği ilk beş ülkeden (Almanya, ABD, İngiltere, İtalya ve Fransa) dördü AB üyesidir. Diğer yönden 2000 yılı itibariyle AB

'ye yönelik tekstil ürünleri ihracatında Gümrük Birliği öncesine oranla % 32 oranında,konfeksiyon ürünleri ihracatında ise %19 oranında artış görülmektedir.(turkishtrade.org.tr)

AB ülkeleri içinde 1998 ve 1999 yıllarında hazır giyim tedarikçileri arasında Çin 1. sırada Türkiye ise ikinci sırada yer almaktadır.(Türkiye Hazır Giyim ve Tekstil Sanayi 2000 Yılı Değerlendirmesi)

AB'nin ithalatında da Çin'in artan derecede önemi vardır. Almanya bu sektörde Çin piyasasındaki en büyük tedarikçi ülkedir. AB'nin ihracatının beşte ikisi bu ülke tarafından Çin'e yapılmaktadır. Almanya'yı,İtalya,İngiltere,Fransa ve Hollanda izlemektedir.(Chinese Statistics Yearbook,1996)

Hazır giyim alanında Türkiye'nin en önemli rakipleri arasında, düşük ihraç fiyatlarına sahip Uzakdoğu ülkeleri ve özellikle de Çin gelmektedir .

Çin'in AB'ye ihraç ettiği mallar arasında daha çok üretimde kullanılan girdiler ve yarı mamüller bulunmaktadır. Özellikle tekstil ürünlerinin ihracatı Çin'in AB ile ilişkilerinde önemli yer tutmaktadır. Bu alanda en yakın takipçisi de Türkiye'dir.AB her ne kadar Çin ile yakın ekonomik ilişkiler kurmak istese de uygulamada tarife engelleri ve anti-damping yasaları gibi yöntemlerle ayrımcı tedbirler de uygulanmaktadır.(Xiaoling Hu, Watkins D.,1999,s.154-161) 1970'lerde,Çin'in ikinci büyük ticaret ortağı olan AB, 1990'larda ABD'nin ardından üçüncülüğe gerilemiştir. Çin'in halen önemli bir ortağı olan AB'nin bu rolü önceki döneme göre azalmaktadır. Buna karşın AB ülkeleri, Çin'in daha fazla dış ticarete açılması halinde gelecekte büyük ekonomik potansiyele sahip olacağını ifade etmektedir.(Floyd David, 1998,s.168-171)Çin'in en önemli pazarımız olan AB'ye uzaklığı ve 2005 yılına kadar bu pazarda kotaya tabi olması Türkiye için bir avantajdır. 2005 yılından sonra kotaların da kalkmasıyla dünya pazarlarında daha yoğun bir rekabetin yaşanacağı da beklenmektedir. Bu nedenle,Türkiye'nin kalite, teknolojik altyapı ve tasarım alanlarında üstünlük sağlayarak gelecekte oluşacak güçlü rekabet ortamına şimdiden hazırlıklı olması gerekmektedir.

Dünyada, özellikle gelişmiş ülkelerde çevre, kalite, sağlık v.b. alanlarda çeşitli düzenlemelere gidilmektedir. Bu amaçla Türk hazır giyim sanayicileri sektörle ilgili tüm gelişmeleri yakından takip etmekte olup, kalite,çevre,yönetim belgelerine ve ekolojik ürün etiketlerine sahip bulunmaktadır. AB ile Türkiye arasında 1996 yılı başında gerçekleştirilmiş olan gümrük birliği sonucunda, tüm gümrük vergileri ve eş etkili vergilerin kaldırılmış olması ile hazır giyim ithalatı artış göstermiştir. 1995 yılından sonra sürekli artış kaydeden hazır giyim ithalatı 1999 yılında düşüş göstermiş olmasına karşın 2000 yılında tekrar artmış ve % 30 artışla 230 milyon Dolara ulaşmıştır. 2000 yılındaki bu artışın en önemli nedeni uygulanan ekonomik program nedeniyle TL'nin değerinin yükselmesidir. Türkiye'nin hazır giyim ithalatını gerçekleştirdiği ülkeler arasında; İtalya, Fransa, Almanya, İngiltere, A.B.D. ve Çin bulunmaktadır.(igeme.org.tr)

4.2.ABD Pazarına Etkileri

ABD, dünyanın en büyük tekstil sanayilerinden birine sahiptir. Son on yıllık süreç içerisinde firmalar yoğun teknoloji yatırımları gerçekleştirerek üretimi ve kapasiteyi arttırarak yeniden yapılanmaktadır. NAFTA anlaşmasının 1994 yılında yürürlüğe girmesinin ardından, ABD'nin Meksika ve Kanada'dan ithalatı geleneksel tedarikçiler aleyhine bir artış göstermiştir. Bu iki ülke, ABD'nin başlıca tedarikçileri durumuna gelmiştir. ABD'nin tekstil ve konfeksiyon ithalatında Çin, Meksika ve Kanada'nın ardından üçüncü sırada yer almıştır. 1999 ve 2000 yıllarında, ABD'nin tekstil ve konfeksiyon ithalatı içerisinde, Çin'in payı 8.4 ve 9.2 milyar Dolar ile % 12 düzeyinde gerçekleşirken, aynı dönemde Türkiye'nin ihracatı 1.1 ve 1.4 milyar dolar seviyesinde olmuştur.(igeme.org.tr)

Bugün belki de ABD ve Çin dünyanın iki büyük ekonomisi olarak tanımlanabilir. İki ülke arasındaki ilişki dünya ekonomisinin gelecekteki gelişiminde önemli rol oynayacaktır. Bu ülkelerin ilişkisinde

dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır. O da Çin'in reformlarını henüz tamamlayamamış, hala merkezi planlama ile yönetiliyor olmasıdır. İkinci bir önemli nokta ise Çin'in oldukça büyük bir ekonomik potansiyele ve insan gücüne sahip olmasıdır. Bu derece dünyada söz sahibi olması uluslararası ekonomiyi sarsıcı potansiyele sahip olduğunu da göstermektedir. Örneğin Meksika krizi gibi ya da benzer şekilde bir krizin, Çin'i olduğu kadar bütün dünyayı da derinden etkileyebileceği unutulmamalıdır. (Noland M., 1996)

AB pazarına oranla Türkiye, ABD pazarında Çin ile rekabette daha zayıftır. Çin'in bu pazarda Türkiye'ye göre etkinliği fazladır. Çin'in DTÖ'ne katılımı sonrasında ABD'nin bu ülkeye yönelik kotaları kaldırdığı ölçüde, Çin'in pazar payını artırması ve Türkiye gibi herhangi bir tercihten düzenlenmeden yararlanmayan tedarikçi ülkelerin pazar paylarında da Çin'e oranla gerilemesi beklenmektedir. (dtm.gov.tr)

5. Türkiye'nin Tekstil ve Konfeksiyon Sektöründeki SWOT Analizi

Aşağıda Türkiye'nin tekstil ve konfeksiyon sektöründe sahip olduğu güçlü-zayıf yönleri, fırsat ve tehlikeleri belirlenerek SWOT analizi yapılmaktadır.

Güçlü

- Esnek üretim yapısı
- Hızlı teslimat
- Görece fazla ürün çeşitliliği
- Eğitimli yönetici
- Sektörle ilgili bilgi birikimi

Zayıf

- Güçsüz sermaye yapısı
- AB ve ABD dışındaki ülkelere oranla işgücü maliyetinin yüksek olması
- İşgücü verimliliğinin düşük olması
- Markalaşamamak
- Yeni pazarlama tekniklerinin kullanılamaması
- Finansman sıkıntısı
- Nitelikli eleman gereksinimi

Fırsat

- Çevre ve sağlıkla ilgili AB düzenlemelerine uyum
- Pazara yakınlık
- Haberleşme ve ulaşımda alt yapı olanakları
- Yerli pamuk üretimi
- AB ve ABD'ye oranla işgücü maliyetinin düşük olması

Tehlike

- Yüksek faiz
- Yüksek vergi ve sigorta primi
- Görece haberleşme ulaşım ve enerjinin pahalı olması
- Elektronik ticaretin yetersizliği
- Bürokratik engeller
- Fizibilite çalışmasına dayanmayan yatırımlar
- Elektrik kalitesinin düşüklüğü
- Sigortasız işçi çalıştırmanın yarattığı haksız rekabet
- Asya kökenli boyama maddelerinin Türkiye'ye girişi
- Teşviklerin azalması

- Uzakdoğu ve Rusya krizleri
- Avrupa'daki durgunluk
- Türkiye'de yaşanan ekonomik ve siyasi belirsizlik
- Yüksek enflasyon ortamının yarattığı belirsizlik
- Pazarın daralması, talebin yetersiz olması

Yukarıda Türkiye'nin avantajı olarak ifade edilen unsurların da yakın zamanda avantaj olmaktan çıkabileceği tehlikesi dikkate alınmalıdır. Örneğin:(8.BYSP-DPT)

Coğrafi konum açısından değerlendirildiğinde, öncelikle eski Doğu Bloku ülkelerinin Batı Avrupa pazarına Türkiye'ye oranla daha yakın olması rekabeti arttırmaktadır. ABD pazarında ise, Meksika, Karayip ülkeleri, Orta-Güney Amerika ülkeleri, Çin ve Asya ülkelerine oranla, coğrafi konum açısından Türkiye dezavantajlıdır. Türkiye'nin, ihracat yaptığı üçüncü büyük pazar olan Japonya açısından ise, Asya ülkeleri ve Çin'e göre yine dezavantajlı olduğu görülmektedir.

İşçilik maliyetleri açısından, Asya ve Doğu Avrupa ülkelerine oranla işçilik ücretleri Türkiye'de daha yüksektir. Ayrıca işgücü verimliliğinin düşük olması konusu Türkiye'nin önemli sorunlarından.

Pamuk üretimi açısından, Türkiye dünyanın 6. büyük pamuk üreticisi ülkedir. Tekstil sanayi için hammadde niteliği taşıyan elle toplanmış roller-gin çırçırlanmış temiz Ege ve Akdeniz pamuğu son derece önemlidir. Ancak bu cins pamuğun fark gözetilmeden diğer pamuklarla aynı fiyata alınması, Ege ve Akdeniz'deki pamuk üretimini azaltmıştır. Sonuç olarak yukarıda belirtilen üç önemli rekabet unsurunun sağladığı avantaj gittikçe azalmaktadır. Bunların yerine: Yüksek kalite, üstün teknoloji, hızlı servis, dinamik yapı, üretim esnekliği, yüksek verimlilik, AR-GE birikimi, özgün ürün geliştirme gibi yeni rekabet üstünlükleri kazanılmak zorundadır.

6.Sektörde Rekabet Üstünlüğü Nasıl Sağlanabilir

Eğer Türkiye sektörde yeni rekabet üstünlükleri sağlamak istiyorsa:(8.BYKP-DPT)

- Kaliteli ürün
  - İleri teknoloji kullanımı
  - AR-GE çalışmaları ile destek
  - İyi eğitilmiş işgücü
  - Özgün ürün tasarımı
  - Üretim esnekliği
  - Hızlı tedarik ve servis hizmetlerine önem vermelidir. Sektörde rekabet gücünde rol oynayan unsurlar arasında, kalite, fiyat ve hız vardır. Ancak önümüzdeki dönemde sıralamanın farklılaşacağı ve
  - kalite
  - hız
  - marka-koleksiyon
  - tecrübe
  - esneklik
  - bilgi teknolojileri sıralamasının geçerli olacağı beklenmektedir.
- 2005 yılındaki rekabetin öncelikle şu faktörlerden etkileneceği beklenmektedir:
- Çin'in DTÖ'ye girmesi rekabeti arttıracaktır. Çin'i takip eden rakipler ise Uzakdoğu, Batı Avrupa ve Doğu Avrupa ülkeleridir.
  - AB'ye yeni üye olacak üretici ülkeler
  - NAFTA içindeki Meksika
  - Hızlı teslim
  - İleri teknoloji kullanımı
  - İyi eğitilmiş işgücü

- AR-GE çalışmalarıyla destek
- Özgün ürün tasarımı
- Stratejik ortaklıklar gerçekleştirmek
- Yabancı sermayenin gelişini kolaylaştırıcı önlemler almak bu faktörlerin temellerini oluşturacaktır.

7.ÖNERİLER

Türkiye tekstil ve konfeksiyon sektöründe rakiplerine oranla daha fazla bilgi birikimine ve alıcının isteğini yerine getirebilme gücüne sahiptir. Ancak yakın bir gelecekte yoğunlaşması beklenen rekabet ortamına uyum sağlayabilmek için tasarım yapabilen moda oluşturan ve bunu ucuza üreterek pazarlayabilen bir ülke konumuna gelmesi gerekir.

-Tekstil sektörünün gelişmesinde özellikle pamuk üretiminin yurt içinde yapıyor olması avantajdır. Ancak üretilen pamuğun daha kaliteli ve verimli olması teşvik edilmelidir. Bunun yanında ekolojik pamuk üretimi desteklenmelidir.

- Boya ve benzer maddelerin yurt dışından alımının azaltılması için AR-GE faaliyetleri desteklenmelidir. Boya ve baskıda kaliteyi arttıran, maliyeti azaltan üretim şekilleri teşvik edilmelidir.

-Fizibilite etüdüne dayanan,yatırımlar desteklenmelidir.

-Sektörde çalışan insan kaynağının,kalitesini arttırmak amacıyla verilecek eğitim ayrıca önemlidir. Üniversite ve meslek liselerinde sektörün ihtiyacı olan niteliklere sahip yaratıcı ve yeni teknolojileri uygulayabilen nitelikte elman yetiştirilmelidir.

-Moda,tasarım ve pazarlama faaliyetleri sektördeki katma değerın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu amaçla İstanbul ,İzmir gibi büyük şehirlerin moda merkezi durumuna getirilmesi üretimin ise daha çok Anadolu'da yapılması yerindedir. (8.BYKP-DPT)

-Türkiye ürün farklılaştırması yanında pazar çeşitlendirmesine de yönelmek zorundadır. Bu amaçla yeni pazarlara yönelim teşvik edilmelidir.

-Kaliteyi artırıcı, tasarruf sağlayıcı ve çevreyi koruyucu yatırımlar yapılması kaçınılmazdır.

- Özellikle pamuklu sektörde modernizasyon yatırımları teşvik edilmelidir.

-Enerji maliyeti özellikle de elektrik enerjisi Türkiye'de pek çok gelişmiş ülkeye oranla daha yüksektir. Enerji ve girdi maliyetlerinin daha uygun fiyata indirilmesi ,kaliteli ve ucuz enerji sağlanabilmesi için gerekli yatırımlar desteklenmelidir.

-Türkiye'de KOBİ özelliğine sahip makine imalatçısı firmalar mevcuttur. Bu firmaların fiyatları rekabet edebilme özelliğine sahip iken kalite konusunda sorunları vardır. Bu firmaların rekabet edebilirliğini arttırabilmek amacıyla AR-GE departmanına sahip KOBİ'lerin desteklenmesi gereklidir. Sektörün modernizasyon ve yenileme yatırımları için uzun vadeli ve düşük faizli kredi sağlanmalıdır. (8.BYKP-DPT)

-Türkiye'nin düşük fiyat nedeniyle satış üstünlüğüne sahip olduğu sıradan malların rekabet gücü önümüzdeki dönemde ortadan kalkacaktır. Bu nedenle katma değeri yüksek,kaliteli,özgün tasarıma sahip tekstil ve konfeksiyon ürünlerinin üretimi yanında yeni ürünlere yönelik yatırımlar desteklenmelidir. Özellikle AB ülkelerince son yıllarda üzerinde ağırlıkla durulan teknik tekstil konusunda da AR-GE çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

-Konfeksiyon sektöründe yerli tekstil ürünlerinin kullanması teşvik edilmelidir.

-Tekstil ve konfeksiyon sanayi tamamen müşteri odaklı bir sektördür. Tekstil ve konfeksiyon sanayi için yapılması gereken talebe uygun üretimin gerçekleştirilebilmesidir. Bunun yanında rekabet üstünlüğü sağlayabilmek için işletmelerin talebi olan ürünü,doğru zamanda(ürünün tüketiciye ulaşma hızı),doğru biçimde(yeni ürün tasarımı ve çeşitliliği ile),müşteri memnuniyetine uygun kalitede,çevreye zarar vermeden,doğru miktarda ve en az maliyetle üretmeleri gereklidir.(8.BYSP-DPT)

-Ücret açısından rekabet olanakları incelendiğinde,Türkiye'deki işçilik ücretlerin,Güneydoğu Asya'daki tekstil üreticisi ülkelerin üzerinde Batı Avrupa ülkeleri,Japonya ve ABD'deki ücretlerin ise altında olduğu

görülür. Bu nedenle Türkiye'nin, işgücü ücretleri konusunda öncelikle Çin başta olmak üzere Asya ülkeleri ile rekabet olanağı düşüktür. Ancak Türkiye'de işgücü konusunda karşılaşılan sorunlardan belki de en önemlisi, işgücü verimliliğinin düşük olmasıdır. Verimliliğin artırılması sadece modern teknoloji ile üretim yapan makineler kullanılması yeterli değildir. Üretim artışında motivasyon sağlayan çalışmaların da yürütülmesi gerekmektedir. Bu amaçla, hizmet içi eğitimler düzenlemek, performansa dayalı ücret politikası uygulamak, yeni yönetim ve organizasyon teorilerini takip etmek ve toplam kalite yönetimi yaklaşımını işletmelerde yerleştirmek önem taşımaktadır.

- Rekabet gücü açısından, özellikle işgücü niteliğinin yükseltilmesi gerekmektedir. Konfeksiyon sektöründe tasarım ön plana çıktığı için , çalışanların CAD/CAM ağırlıklı üretim yapabilen, tasarım geliştirebilen, yaratıcı kişiler olması gerekir. Gelişmiş ülkelerle rekabet edebilmek için yüksek katma değer yaratan ürünler üreten, bilgi teknolojilerini izleyen, bu teknolojilerin yarattığı olanakları sektöre aktarabilen nitelikli elemanlara ihtiyaç vardır.(8.BYKP-DPT)

-İnsan kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla girişimcilere yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yürütülmelidir. Yurt içi ve yurt dışı ortaklıklarla bilgi ve teknoloji aktarımı sağlanmalıdır. Yeni ürünler ve yeni pazarlar geliştirmek amacıyla dış pazarlardaki gelişmeler yakından izlenmelidir. Marka ve koleksiyon oluşturulması için çalışılmalı, ürün çeşitlendirilmesi ve esnek üretim, ön planda tutulmalıdır.

-Kalite konusuna önem verilmeli, Türk Malı imajının zedelenmemesi için denetim mekanizması oluşturulmalıdır. Dış tanıtıma ağırlık verilmeli, reklam, fuarlara katılım, yabancı ülkelerde mağaza ve satış zinciri kurma, ortaklaşa showroom açma gibi konularda işbirliğine gidilmelidir. Perakendeci ve toptancılar arasındaki bağ güçlendirilmelidir. Rakiplerin uyguladıkları teknolojiler ve geliştirdikleri ürünler takip edilerek rekabet gücünün devam etmesi sağlanmalıdır. Kalite ve standartlar yönünden uluslar arası uygulamalar izlenmeli ve rekabet gücünün korunması sağlanmalıdır.(8.BYSP-DPT)

8.SONUÇ

Son on yıllık süreç içerisinde Çin'in mal ve hizmet ticareti dünya ortalamasının iki katı hızla büyümüştür. Çin'in büyük oranda emek yoğun ürünlere dayalı olan ihracatı dünya ihracatının %4'ünü oluşturmaktadır. Çin uluslararası ihracatta düşük işçilik ücretleri nedeniyle avantaja sahiptir. UNCTAD'ın incelemesinde, Çin'in (hazır giyim ve ayakkabı gibi) emek yoğun bazı ürünlerde ve ileri teknoloji içeren sektörlerin montaj sürecinde rekabet gücünün önümüzdeki dönemde de devam edeceği ifade edilmektedir. Raporda ayrıca, Çin'in ihracat rekabetinden en çok etkilenecek ülkeler arasında, Doğu Asya'daki yeni sanayileşen ülkeler ile Meksika ve Türkiye gibi orta gelirli ülkeler gösterilmektedir. Diğer yandan Çin'in DTÖ'ne girmesi birçok sektörde yeni ticaret olanakları da yaratacaktır. Çin'in ithalatındaki artışın ,tekstil,elektrikli ve elektrikli olmayan makineler ve taşıt araçları gibi orta düzeyde teknoloji içeren ürünlerde gerçekleşeceği beklenmektedir. İthalatındaki artıştan ise en çok sanayileşmiş ülkelerle,Doğu Asya'daki yeni sanayileşen ülkelerin yararlanacağı beklenmektedir.

Türkiye'nin uluslararası alanda Çin ile tekstil ve konfeksiyon sektöründe özellikle fiyat yönünden rekabet edebilmesi güçtür. Bunun en önemli nedeni Çin'deki işçilik ücretlerinin pek çok ülkeye oranla son derece düşük olmasıdır. Türkiye özellikle Avrupa Birliği'ndeki pazar payını koruyabilmek için hızlı teslim, esnek üretim yapısı gibi avantajları kullanmalıdır. Bunun yanında Türkiye eğer, tekstil-konfeksiyon alanında tasarım yapan ,koleksiyon yaratabilen ve kaliteli ürün üretebilen bir ülke olabilirse gelecekte oluşacak rekabet ortamında üstünlük sağlayabilecektir.

Ayrıca Türkiye'nin nihai ürün ekolojisine uygun üretim yapan bir ülke olması da gelecekteki rekabet ortamında avantaj sağlayacaktır. Çin'in DTÖ üyeliği ile birlikte Türkiye'nin de Çin'e karşı 1996 yılından itibaren uyguladığı kotalar 2005 yılına kadar kalkacaktır. Ancak günümüzde Çin'den ithal edilen tekstil ve konfeksiyon ürünlerinde kotaların dolmadığı düşünülürse, söz konusu durumun

Türkiye'nin Çin'den yapılan ithalatında artışa yol açmayacağı belirtilebilir. AB ve ABD pazarları açısından düşünüldüğünde ise rekabetin hızla artacağı ortadadır. Diğer yünden Çin'in daha liberal bir pazar haline gelmesi, bir çok ülke için olduğu gibi Türkiye içinde ihracat olanakları yaratacaktır.(Çatalbaş,s.24-29) Ancak henüz dünya ekonomisi ile bütünleşme sürecini tamamlayamamış olan Çin,yabancılar için girilmesi kolay olmayan pazar yapısına sahiptir. Pazara girmek isteyen yabancıların Çin'li ortaklarla işbirliği yapması bir zorunluluktur. Çin pazarının sahip olduğu alt yapı,müşteri nitelikleri ve ticaret kuralları yakından izlenmelidir. Böylece, Çin'e ihraç edilen ürünlerin çeşitlilik kazanması ve Türk girişimcilerin Çin pazarında kalıcı olması sağlanabilir.(igeme.org.tr)

Çin'in ithal ettiği ürünlere bakıldığında bunların arasında Türkiye'nin de ihraç potansiyeline sahip olduğu demir-çelik,otomotiv yan sanayi,inşaat malzemeleri,ambalaj malzemeleri,buhar kazanları,elektrik malzemeleri ve gıda maddeleri gibi ürünler görülmektedir. Türkiye'nin bu ve benzer ürünlerde Çin'e ihracatını arttırma yönünde girişimlerde bulunması gereklidir. Ayrıca,gıda işleme ve müteahhitlik hizmetleri gibi alanlar da Türk girişimcilerince Çin'e yatırım yapılabilecek alanlardandır. (Çatalbaş,s.24-29)

Dünyanın önemli bir tekstil üreticisi ve ihracatçısı olan Çin'in DTÖ üyeliği sonrasında kısa vadede belirli ürünlerde, uzun vadede ise tüm ürünlerde kotaların kaldırılmasıyla,Türkiye'nin AB ve ABD'ye yönelik tekstil ve konfeksiyon ihracatının olumsuz yönde etkilenmesi kaçınılmazdır.2005 yılında tüm DTÖ üyelerine yönelik kotaların kalkması ile birlikte, dünya tekstil ticaretinde ortaya çıkacak serbestleşmenin yaratacağı rekabet ortamında, Türkiye önemli avantajlara sahip olduğu AB pazarında büyük bir rekabetle karşılaşacaktır. Çin başta olmak üzere, iş gücü maliyeti çok düşük olan Uzak Doğu ülkelerinin düşük kaliteli ve ucuz ürünlerde sahip olacağı üstünlük dikkate alınarak, Türkiye'nin uluslararası piyasalarda tekstil ve konfeksiyon sektöründeki payının ve rekabet gücünün korunabilmesi için, sektörün yeniden yapılandırılması bir zorunluluktur.

KAYNAKLAR

Chinese Statistics Yearbook,1996

ÇATALBAŞ Özden,'Çin'in DTÖ Üyeliğinin Çin Ekonomisi,Dünya Ticareti ve Türkiye Ekonomisi Üzerinde Muhtemel Etkileri',İGEME,Ocak-Nisan 2001,s.24-29

'Çin Halk Cumhuriyeti',Dış Ticaret Dergisi,sayı 19,Ekim 2000

Dış Ticaret Müsteşarlığı,www.foreigntrade.gov.tr

Dünya Ticaret Sistemi İçinde Çin'in Önündeki Fırsatlar ve Güçlükler ,UNCTAD Raporu,Basın açıklaması,29 Nisan 2002-07-23

Floyd David, 'The Hanging Over of Hong Kong to China:Implications for European Business',European Business Review, Volume 98, Number 3,1998,p.168-171

GÖVDERE Bekir,'Çin Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarını Çekmede Neden Başarılıdır:Sermaye Maliyetleri Yaklaşımı (Chengze Simon Fan'dan çeviri),Dış Ticaret Dergisi,sayı 13, Nisan 1999

İGEME, www.igeme.org.tr

Jeffrey D. Sachs, Wing Thye Woo, 'Understanding China's Economic Performance, NBER Working Paper No.w5935, February 1997.

K.C.Fung, 'Accounting for Chinese Trade', Some National and Regional Considerations', NBER Working Paper Now5595, May 1996

Lo T.W. 'The Service Industry in China', Hong Kong Economic Journal, November 1993

Mc Gee Robert W., 'Some Thoughts on Anti-dumping Laws: Utilitarianism, Human Rights and the Case for Repeal', European Business Review, Volume 96, number 5, 1996, p.27-33.

Noland Marcus, 'China and the International Economic System', Institute for International Economics, Working Paper, 1995

Noland Marcus, 'US-China Economic Relations', Institute for International Economics, Working Papers, 1996

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Tekstil ve Giyim Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT:2549-ÖİK:565, Ankara 2001 (www.dpt.gov.tr)

Sektörel Durum Analizi-Sorunlar ve Çözüm Önerileri 2001-II, No:3, Mayıs 2002, Yayın noT/2002-05/320, TÜSİAD (www.tusiad.org.tr)

T.Wing-Chun, Lo Ho-Fuk, Lau Gong, Shi Lin, 'Problems and Prospects of Supermarket Development in China', International Journal of Retail and Distribution Management, Volume 29, Number 2-2001, p.66-75

The Impact of China's Accession WTO on the Exports of Developing Countries, UNCTAD/OSG/DP/160 (www.unctad.org)

The Opening of China's Tertiary Sector: Latest Development and Outlook Research Department, Hong Kong Trade Development Council, Hong Kong, 1996

Tianlun Jian, Jeffrey D. Sachs, Andrew M. Warner, 'Trends in Regional Inequality in China', NBER Working Paper No,w5412, January 1997

Türkiye Hazır Giyim ve Tekstil Sanayi 2000 Yılı Değerlendirmesi (özet rapor-başlıca saptamalar)-Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği 2000 (www.tbmb.gov.tr/komisyon/tekstil/gelen6htm)

Xiaoling Hu, Watkins d., 'The Evolution of Trade Relationships Between China and EU since the 1980s', Business Review, Volume 99, Number 3, 1999, p.154-161

www.turkishtrade.org

TABLÖLAR

Tablo: 1 Çin'in Başlıca İhraç Ürünleri 2001(milyar dolar)

Makine ve Ulaştırma Araçları	94.9
Elektrik ve Elektronik Ürünler	51.3
Hazır Giyim ve aksesuarları	36.6
Bilgisayar ve Haberleşme Ürünleri	36.2
Tekstil İpliği ve Mensucat	16.8
Ayakkabı	10.1
Diğerleri ile birlikte TOPLAM	266.2

Kaynak:EIU,Country Report,February 2002

Tablo: 2 Çin'in Başlıca İthal Ürünleri 2001(milyar dolar)

Makine ve Ulaştırma Araçları	107.0
Elektronik Entegre Devreler	16.6
Ham Petrol	11.7
Temel Plastikler	11.7
Çelik Ürünleri	9.0
Petrol Ürünleri	3.8
Diğerleri ile birlikte TOPLAM	243.6

Kaynak:EIU,Country Report,February 2002

Tablo: 3 Çin'in İhracatındaki Başlıca Ülkeler 2000(%)

Ülkeler	%
ABD	21
Japonya	17
Almanya	4
Güney Kore	4
Hollanda	3
İngiltere	3

Singapur	2
Diğerleri	28

Kaynak:Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.foreigntrade.gov.tr

Tablo: 4 Çin'in İthalatındaki Başlıca Ülkeler 2000(%)

Ülkeler	%
Japonya	18
ABD	10
Tayvan	11
Güney Kore	10
Almanya	5
Rusya	3
Malezya	2
Diğerleri	37

Kaynak:Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.foreigntrade.gov.tr

Tablo: 5 Çin'in Temel Ekonomik Göstergeleri

	1997	1998	1999	2000	2001*
GSYİH(milyar dolar)	909.5	954.0	999.6	1080.6	1179.9
Büyüme(%)	8.8	7.8	7.1	8.0	7.3
Enflasyon(%)	2.8	-0.8	-1.3	0.4	0.7
Nüfus(milyar)	1.23	1.24	1.25	1.26	1.27
İhracat(milyar dolar)	182.7	183.5	194.7	249.1	266.2
İthalat (milyar dolar)	136.4	136.9	158.7	214.7	233.6

(*tahmini)

Kaynak:Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.foreigntrade.gov.tr

Tablo: 6 Türkiye'de Hazır Giyim Üretimi

	1996	1997	1998	1999*	2000*
Üretim (1000 ton)	210	237	242	223	243

Kaynak:Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.foreigntrade.gov.tr (*tahmini)

Tablo: 7 İşgücü Ücretleri Birim: dolar/saat

İşgücü Ücretleri	1993	1994	1999
Almanya	20.50	20.77	21.94
İtalya	16.20	15.65	16.65
ABD	11.61	11.89	12.26
Yunanistan	7.13	7.68	8.92
Tayvan	5.76	5.98	6.38
Güney Kore	3.36	4.00	5.65
Macaristan	1.80	2.19	3.18
Çek Cumhuriyeti	1.43	1.51	2.21
Türkiye	4.44	2.31	2.02
Fas	1.47	1.54	1.92
Tayland	1.04	1.41	1.56
Filipinler	0.78	0.95	0.91
Çin	0.36	0.48	0.58
Hindistan	0.56	0.58	0.56
Endonezya	0.43	0.46	0.52
Pakistan	0.44	0.45	0.43

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı, www.foreigntrade.gov.tr

Tablo: 8 1999 Yılı ilk Altı Ayı İtibariyle AB'nin İlk On Tedarikçisi

Ülkeler	1998 Ocak-Haziran		1999 Ocak-Haziran		Değişim		Pay1999
	1000Euro	1000kg	1000 Euro	1000kg	%değer	%miktar	
Çin	2016.283	118.378	2311.118	138.471	14.6	17.0	12.9
Türkiye	2.092.623	112.151	2183.260	126.863	4.3	3.9	12.2
Tunus	1.123.950	58.538	1.194.112	59.273	6.2	1.2	6.7
Hong Kong	1.145.498	55.724	1.138.230	56.302	-0.6	10	6.4
Fas	976.461	55.424	1.013.926	58.680	3.8	5.9	5.7

Hindistan	907.051	61.449	918.112	66.076	1.2	7.4	5.1
Romanya	767.567	38.556	893.463	44.415	16.4	15.2	5.0
Polonya	818.574	36.144	836.316	37.328	2.2	3.3	4.7
Bangladeř	788.505	91.747	781.422	86.879	-0.9	-5.3	4.4
Endonezya	565.505	32.06	546.909	33.299	-3.3	1.9	3.1

Kaynak: Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Tekstil ve Giyim Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT:2549-ÖİK:565, Ankara 2001